

HUOM! Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutukseltaan ja painoasultaan.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Mäkelä, M. (2021). Work & Study syventää yritysyhteistyötä Haaga-Heliassa. AMK-lehti/UAS Journal, 1/2021.

<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202103127248>.

PLEASE NOTE! This is an electronic self-archived version of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version:

Mäkelä, M. (2021). Work & Study syventää yritysyhteistyötä Haaga-Heliassa. AMK-lehti/UAS Journal, 1/2021.

<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202103127248>.

© 2021 Kirjoittaja

Work & Study syventää yritysyhteistyötä Haaga-Heliassa

Marjaana Mäkelä

16.03.2021

Asiantuntijuuden kehittäminen korkeakouluopintojen ja työurien integraatiota tiivistämällä esiintyy taajaan pedagogisessa keskustelussa. Oppilaitosten strategiassa on tärkeää jäsentää se osaksi jatkuvan oppimisen ekosysteemiä, kuten esimerkiksi UNESCO (2020) linjaa. Taustavaikuttimena on globaali, koko työelämää koskeva murros, johon myös Sitran selvitys (2019) jatkuvan oppimisen edellytyksistä viittaa.

Opinnollistamisen pelisääntöjä rakentamassa

Ammattikorkeakouluopiskelijoista suuri osa on työssä jo opiskeluaikanaan, joten tarve tiivistää synergiaa työurien ja koulutuksen välillä kasvaa jatkuvasti. Tämä koskee sekä tutkintotavoitteista että avointa ja yrityksille räätälöitävää koulutusta. Näiden rajapinnat ovat liudentumassa; pian voi rakentaa amk-tutkintoaan modulaarisesti sisällyttämällä siihen eri vaiheissa ja vaihtoehtoisin tavoin hankittua osaamista. Oppilaitosten tehtävänä on jatkossakin varmistaa, että osaaminen vastaa tutkinnoille asetettuja tavoitteita ja että se on relevanttia työmarkkinoilla. Tästä ei selviydytä ilman työelämän yhä aktiivisempaa osallistamista koulutuksen kehittämiseen, mutta onnistuakseen prosessi edellyttää lisäarvoa myös yritysten näkökulmasta.

Ammattikorkeakoulut ovat olleet edelläkävijöitä kehittämällä työn opinnollistamista vaihtoehtoiseksi opiskelumuodoksi. Kansalliset hankekokonaisuudet kuten Verkkovirta, [Toteemi](#) (2021) ja [Työpeda](#) (2021) ovat ansiokkaasti rakentaneet viitekehystä ja tiivistäneet samalla amk- ja yliopistosektorien yhteistyötä, mutta edelleen työn opinnollistaminen jää pääsääntöisesti yksittäisen opiskelijan henkilökohtaiseksi valinnaksi. Tällöin se vertautuu aikaisemmin hankitun osaamisen validoinnin prosesseihin, mikä suuntaa tarkastelua pikemminkin taakse- kuin eteenpäin.

Työn opinnollistamiselle on luotu edellä mainituissa hankkeissa rakenteita, mutta oppilaitosten ulkopuolella se on edelleen tuntematon käsite, jonka hyöty yrityksille ei ole kovin selkeä. Tällöin pitkäkestoisen yritysyhteistyön potentiaalia jää hyödyntämättä. Tässä kirjoituksessa esitellään yksi vaihtoehto työn opinnollistamiseen, jossa amk-opintopolun joustavoittamisen rinnalla rakennetaan yhteistyötä oppilaitoksen ja yritysten välille.

Restonomikampuksen Work & Study -pilotti

Haaga-Helia ammattikorkeakoulun Haagan restonomikampuksella aloitti hotelli- ja ravintola-alan liikkeenjohdon opintonsa syksyllä 2020 pilottiryhmä, jolle opinnollistaminen sisällytetään opinto-ohjelmaan suunnitelmallisesti. Ryhmälle on rakennettu 210 opintopisteen restonomikoulutuksesta kokonaisuus, jossa monimuotokurssit vuorottelevat työn opinnollistamisen sekä aiemmin hankitun osaamisen validoinnin kanssa. Jokaisella ryhmän 20 opiskelijasta on koulutusta vastaava työpaikka ja osalle on kertynyt jo mittava kokemus toimialalta. Ryhmä aloitti opinnot avoimessa amk:ssa

tavoitteena saavuttaa tarvittavat 55 opintopistettä ennen ensimmäisen opiskeluvuoden loppua, jolloin mahdollistuu hakeminen tutkinto-opiskelijaksi avoimen amk:n väylältä.

Jo alkuhaastattelussa kartoitettiin motivaation lisäksi tavoitteellisen monimuoto-opiskelun mahdollistamista työpaikalla. Ensimmäiset yhteydet oppilaitoksen ja työpaikan välillä luotiin siis heti alussa ja uuden opiskelumuodon käytäntöjä avattiin yhdessä. Kaikilta kiinnostuneilta edellytettiin neuvottelua työpaikalla ennen opintojen alkua, mikä mahdollisti työnantajan näkemysten huomioimisen: useimmissa organisaatioissa on tarvetta pitkäjänteiselle kehittämistyölle, joka parhaimmillaan toteutuu oppimistehtävien nivomisella päivittäiseen työhön.

Haaga-Heliassa opinnollistaminen on konseptoitu käsitteellä ”Work & Study” (2021), joka on vaihtoehtoinen opiskelumuoto silloin, kun ansiotyön, harjoittelun tai vapaaehtoistyön sisältö vastaa kurssien osaamistavoitteita. Jokaiselle opinnollistettavalle opintojaksolle luodaan ohjeistus ja aikataulu, jonka mukaan opiskelijat etenevät päivittäisessä työssään oppimistehtäviä suorittaen ja niistä raportoiden. Prosessi on avoin ja työpaikalla siihen voi vaikuttaa esimerkiksi toimeksiantoja määrittämällä. Opiskelijat on jaettu työtehtävien profiilin mukaan pienryhmiin: hotellissa työskentelevät, myynti- ja markkinointitehtävissä toimivat sekä ravintolaesimiehet. Pienryhmää ohjaa kyseisen osaamisalueen lehtori, ja ryhmätapaamisilla vahvistetaan osaamisen jakamista ja vertaispalautetta. Samalla voidaan purkaa pulmatilanteita alan ammattilaisten kanssa ja ohjaava opettaja tuntee kyseisen sektorin oman ammatillisen kokemuksensa pohjalta hyvin.

Suhteesta työpaikan ja oppilaitoksen välillä muodostuu tiivis, mikä hyödyttää kaikkia: opiskelijalla on tuttu ympäristö, jossa hän soveltaa oppimaansa kehittyen itseohjautuvaksi asiantuntijaksi (esim. Mäki & Siirilä, 2020). Työpaikkalähtöiset tehtävät tehdään tavanomaista systemaattisemmin, kun niitä hyödynnetään opinnollistamisessa ja niissä edellytetään teorian tiedon soveltamista, mikä ei tavanomaisessa työssä usein toteudu. Restonomikoulutukseen sisältyy alan ydinosaamisen lisäksi mm. taloushallintoa, henkilöstöjohtamista, markkinointia ja viestintää, joihin työpaikalla on käytössään ylimääräistä työpanosta opinnollistamisen muodossa. Myös opinnäytetyö laaditaan omalle organisaatiolle joko tutkimus- tai kehittämishankkeena. Ohjaavat ja arvioivat opettajat tulevat tuntemaan Work & Study -ryhmän työpaikat hyvin, mikä syventää ajantasaista tietoa toimialalta, luo uusia yhteistyösuhteita ja rikastuttaa opetusta laajemminkin. Työpaikoilla amk-opiskelu eri muodoissaan sekä ammattikorkeakoulu toimijana tulevat tutuksi, mikä voi olla pienenevien ikäluokkien ja lisääntyvän koulutuskilpailun kannalta merkittävä tekijä.

Work & Study -konseptiin kuuluu suunnitelmallisuus ja asioista sopiminen työpaikalla – prosessi ei siis voi jäädä piiloon työnantajalta tai kollegoilta. Kolmikantaisella sopimuksella varmistetaan opiskelijoille mahdollisuus käyttää autenttisia dokumentteja ja organisaatiota koskevaa tietoa opinnollistamistehtävissä, kuitenkin luottamussuhdetta vaarantamatta. Sopimukseen sisällytetään lupaus esimiehen tai muun toimijan palautteesta vahvistamaan kokonaisarviointia, ja opintojen ajan kestävä yhteistyö tuokin uusia mahdollisuuksia niin ammattikorkeakoululle kuin opiskelijoiden työpaikoille. Organisaation palaute vahvistaa yhteistyötä, mutta kaikesta osaamisen arvioinnista vastaa aina opettaja tai heistä koostuva tiimi.

Opettajien näkökulmasta auktoriteettiaseman menettämisen pelko on turhaa, sillä työn opinnollistaminen on ennen kaikkea verkostomaista oppimisen fasilitointia, jossa opettajilla on edelleen asiantuntemuksellinen rooli. Korkea-asteella tietoperustan sisällyttäminen käytännön työn sisältöihin edellyttää osaamisalueen syvällistä asiantuntemusta ja molempien arvioiminen yhdessä uudenlaista pedagogista osaamista. Pilotissa opettajien keskinäinen yhteistyö onkin tiivistä: esimerkiksi kevään 2021 W&S-opintojaksoille on rakennettu yhteinen, kaikki osaamisalueet kattava ohjeistus ja tehtävien kokonaisuus. Niistä annetaan osanäyttöjä jo lukukauden aikana ja prosessin

täydentävät monipuoliset näytöt lukukauden päätteeksi. Arvioinnista vastaa pilottiin nimetty osaamisaluevastaavien tiimi, jota täydentävät kulloinkin suoritettavien opintojaksojen opettajat. Haagahelialainen erityispiirre on, että näyttötilaisuuksiin osallistuu työelämäarvioijia: he ovat alumneja, joilla on alan koulutuksen ja työkokemuksen lisäksi erillinen näyttöjen arvioijan koulutus. Sen järjestämisestä vastaa Haaga-Helia opettajakorkeakoulu. Työelämäarvioijien panos syventää koulutuksen työelämäluottuvuutta, kun arviointipaneelien yhteydessä syntyy luontevasti laajempaakin keskustelua.

Kaikki oppivat

Pilottiryhmän osalta innovatiivinen lähestymistapa tarkoittaa erityisesti sitä, että hotelli-, ravintola- ja matkailualan ammatillisesta osaamisesta on tunnistettu kokonaisuuksia, joissa opinnollistaminen on suotuisa tapa saavuttaa osaamistavoitteet. Koko tutkinnosta noin 60 % on mahdollista suorittaa Work & Study -opiskelulla. Tähän sisältyy lakisääteinen 30 opintopisteen harjoittelu, joka mallinnetaan pitkään työelämässä toimineilla aikuisopiskelijoilla pikemminkin systemaattiseksi työn reflektointiksi kuin harjoitteluksi perinteisessä merkityksessä. Work & Study -opinnot kulkevat rinnakkain monimuotokurssien kanssa ja niiden lisäksi järjestetään mahdollisuudet AHOT-näyttöihin jo vakiintuneeseen tapaan. Mitä pidemmälle opinnot etenevät, sitä suurempi painotus on blended learning -toteutuksiin perustuvilla kursseilla, mutta opintojen alkuvaiheessa merkittävä osa osaamistavoitteista saavutetaan opinnollistamalla.

Ensimmäiset kokemukset ovat lupaavia ja yhteistyö on käynnistynyt vireästi niin opiskelijaryhmällä kuin kokonaisuutta toteuttavassa opettajatiimissä. Pilottitoteutuksiin liittyy aina kokeilua ja hyvien käytäntöjen hakemista; ensimmäisen lukukauden perusteella erityistä huomiota tulee kiinnittää viestintään, jotta opintojen monimuotoinen kokonaisuus ei näyttäydy sirpaleisena. Tämän toteaa koko W&S-prosessin osalta myös Iloranta (2020, 211). Ohjauksen merkitys Work & Study -opiskelussa on suuri ja sille on varattava aikaa nimettyjen W&S-ohjaajien, opinto-ohjaajan ja kaikkien opettajien työaikasuunnittelussa. Opintopolkujen monipuolistaminen edellyttää aina toimivaa ohjausta, johon liittyy monipuolinen palautteen kerääminen ja analysointi. Opinnollistaminen ei tarkoita, että opiskelijan on selviydyttävä vain aluksi annettujen ohjeiden varassa tai että opettajat kokevat työskentelevänsä yksin. Prosessiin kuuluu kaikkien osallisten näkökulmasta yhteiskehittäminen ja tekemällä oppiminen.

Ajatus suunnitelmallisesta ja pedagogisella ammattitaidolla ohjatusta oppimisesta työtä tekemällä ja sen tulokset näyttämällä edellyttää ennakkoluulotonta asennetta oppijalta, oppilaitokselta ja työpaikalta oppimisen mahdollistajana. Tiivis ja yksittäistä opinnollistamisprosessia pitkäkestoisempi yhteistyö helpottaa sopimista ja luo oppimiselle, opettamiselle ja liiketaloudelliselle toiminnalle entistä paremmat puitteet.

Kirjoittaja

Marjaana Mäkelä, PhD, FL, YTM, yliopettaja, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, marjaana.makela(at)haaga-helia.fi

Lähteet

Iloranta, E. (2020). Korkeakoulu työssä tapahtuvan oppimisen tukena. Teoksessa Mäki, K. (2020, toim.) Oppiva asiantuntija vai asiantuntijaksi opiskeleva? Korkeakouluopiskelijoiden työelämävalmiuksien kehittäminen. Haaga-Helian julkaisut 10/2020, ss. 204 – 214.

Mäki, K. (2020, toim.) Oppiva asiantuntija vai asiantuntijaksi opiskeleva?
Korkeakouluopiskelijoiden työelämävalmiuksien kehittäminen. Haaga-Helian julkaisut 10/2020.

Mäki, K. ja Siirilä, J. (2020). Löytävätkö korkeakoulu ja työelämä toisensa korkeakouluopinnoissa?
Teoksessa Mäki, K. (2020, toim.) Oppiva asiantuntija vai asiantuntijaksi opiskeleva?
Korkeakouluopiskelijoiden työelämävalmiuksien kehittäminen. Haaga-Helian julkaisut 10/2020, ss.
103 – 111.

Sitra (2019). Kohti elinikäistä oppimista. Haettu 11.1.2021 osoitteesta
<https://www.sitra.fi/julkaisut/kohti-elinikaista-oppimista/>.

Toteemi (2021). Toteemi – Työstä oppimassa, työhön. Haettu 4.1. 2021 osoitteesta
<http://www.amktoteemi.fi/>.

Työpeda (2021). Työelämäpedagogiikka korkeakoulutuksessa. Haettu 4.1. 2021 osoitteesta
<https://www.tyopedu.fi/>.

UNESCO (2020). Embracing a culture of lifelong learning: contribution to the Futures of Education
initiative – UNESCO Digital Library. Haettu 4.1. 2021 osoitteesta
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374112>.

Work and Study (2021). Haettu 7.1.2021 osoitteesta <http://www.workandstudy.fi/>